

sosialurin

telf. 14720. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
Útgevri: p/f sosialurin

Fyritaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Blaðmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Alternativíð sum hvarv

JAVNAÐARMAÐURIN Anker Jørgensen hevur aftur skipað stjórn í Danmark. Javnaðarflokkurin hevur skipað eina minnilutastjórn, hóast flokkurin hevði rættliga stóra afturgongd við seinasta fólkatingsval. Hetta kann tykja mongum lögíð tá hugsað verður um valúrlitið.

BORGARLIGU FLOKKARNIR í Danmark eru í stórum meiriluta, men hóast tað var eingin felagsnevniari at finna teirra millum, soleiðis at skipast kundi ein borgarlig stjórn. Av stóðu teirra borgarligu flokka undan valinum er hetta ikki minni lögíð. Sambært hesar flokkar var javnaðarstjórnin við at koyra landið á húsa-gang. Javnaðarstjórnin vildi ræna allar pensiónsskassar. Hon vildi ræna allar pengar frá pensiónistum og tryggingartakarum.

JÚST UPPÁ HENDAN spurningin feldu teir borgarligu flokkarnir undanfarnu dansku stjórnina. Teir vildu hava nýval. Tað fingur teir. Teir bóðu um ein borgarligan meiriluta fyrri at forða Anker Jørgensen í skálkabregdum sínum til frama fyrri borgarliga alternativíð, og tað fingur teir.

MEN EFTIR VALIÐ stóðu teir við meiriluta, við »alternativinum«, men ikki fyrr enn tá fóru teir at ivast í, hvat teir skuldu brúka sítt borgarliga alternativ til. Teir vistu tað ikki.

TAÐ BLEIV JÚST sum vit søgdu undan valinum. Har var einki alternativ til dansku javnaðarstjórnina og tískil heldur javnaðarmaðurin Anker Jørgensen fram við stjórn síni.

Landssjúkrahúsið

3800 Tórshavn

Søkt verður eftir sjúkráhlpara í nátturvakt á skurðeild 56 tímar aðru hvørja viku frá 1. februar til 31. juli 1982.

Nærri upplýsingar um starvið fáast frá fyrstæðukvinnuni.

Útvarp Føroya og sosialisma

Á ársins seinasta degi kl. 20,30 í útvarpsendingini »Andlit í heimshending-unum« kom fram sama vanskapi av sosialistiska samfelagnum og sosialistisku og kommunistisku lærni sum í flestu av hinum 364 døgnum í 1981. Tá útvarpsmaðurin, ið stóð fyrri sendingini, kom til andlitið á Mitterand, franska javnaðarmanninum og forsetanum, var millum annað hesin hópiseysi pástandur at hoyra í útvarpstólunum kring Føroya land: »... At hann (Mitterand) setti næstan beinleiðis sosialistiska kós innanhýsis, ti hann hevur tjóðartíðnið bankar, tryggingarfelag...« (Siterað eftir minningum og tí kanska onkur feitur, men tydingurin var ikki at taka feil av).

Tydingurin av hesum sitati, tvs. metingin hjá útvarpsmanninum av einari »næstan beinleiðis sosialistiskari kós innanhýsis«, er so burturvíð og túpelig, at útvarpsmaðurin átti at hildið seg aftur í at gjørt slíkar sendingar, har spurningurin um sosialismu tekur seg upp — intil hann hevði sett seg eitt lítið sindur inn í, hvat sosialisma og kommunisma er, kannað sosialistisku søguna og arbeidarasøguna síðan idnaðarkollveltinga, spurningin um kollvelting og mótkollvelting, upprunan til orðini sosialismu og kommunismu. Serliga vil eg ráða útvarpsmanninum til at seta seg inn í eyðkenniini fyrri og munin millum statskapitalismu og sosialismu og millum marknaðarøkonomi og planøkonomi.

Eftir útvarpsmansins metan er tjóðartøka av bankum, tryggingarfelagum... »næstan« einasta eyðkenni fyrri eitt samfelag, ið byggir sosialismuna upp. Also sama metingin, sum ein ávisur borgarligur blaðstjóri her heima hundrað ferðir hevur brúkt í síni útsjalling av sosialismuni. Ongantíð hevur to nakar sosialistur, hvørki á Marxa døgum ella á Lenins døgum ella á okkara døgum hildið, at so er.

Latið okkum — istaðin fyrri beinanvegin at seta útvarpsmanninum nakrar spurningar — fyrst taka fram nokur eyðkenni fyrri eitt sosialistiskt samfelag. Aðrenn skal to líka nevnt, at sosialistar ikki meta sosialistiska samfelagið at vera møgult útann, at arbeidarastættin fyrst hevur gjørt kollvelting.

Eitt eyðkenni er tað, at øll ogn hjá kapitalism — bankar, tryggingarfelag, virkir, skip, fiskasølar, heilsølar, stórhandlar — verður beinanvegin aftan á sosialistisku kollveltingina yvirtikin av sosialistiska arbeidaraveldinum (og ikki tjóðartíkin av einum borgarligum parlament).

Eitt annað eyðkenni er tað, at sosialistiska arbeidaraveldið setur tiltøk í verk og stuðlar smáognarum í at leggja saman.

Eitt triðja eyðkenni er tað, at búskaparlaga grundlógin í samfelagnum verður umskift. Búskaparlaga grundlógina undir kapitalismuni:

kravið um størst megaligan profitt (og harav strembanin hjá hvørjari einstakari fyrirøktu eftir at kradda mest megaligan profitt undir seg) avtekur sosialisman, og setur istaðin búskaparlaga grundlógina: Framleiðslan skal nøkta folk-sins tørv.

Eitt fjórða eyðkenni er tað, at marknaðarbúskapurin undir kapitalismuni verður útskiftur við ætlanarbúskap. Tann hópiseysa kappingin undir kapitalismuni, har tað er um at gera hjá hvørjari einstakari fyrirøktu at leggja fot fyrri sínar konkurrentar, verður avtíkin, og alt vinnulívið undir sosialistiska samfelagnum verður istaðin fyrri ríkið eftir einari ætlan gjørd av arbeidandi fjøldini, og stívt frá einari miðstöð. Av hesum eru tær afturvendandi kreppurnar undir kapitalismuni eitt ókent fyrirbrigdi í einum sosialistiskum samfelag.

Eitt fimta eyðkenni er tað, at hitt hálovaða privata initiatívið verður avloyst av hinum stóra initiatívinum. Privata initiatívið undir kapitalismuni er í roynd og veru bara initiatívið hjá einum evarska litlum minniluta, hjá kapitalistisku kraddarunum, sum eru teir einastu, ið hava áhuga í at økja um framleiðsluna. Undir sosialismuni harafturiméti, har arbeids-folk siggja, at ein ótt framleiðsla ikki fer til at goða kapitalistar, men kemur teimum sjálvum til goðar, har arbeidandi fólkjóð sjálf eiga vinnulívið og sjálvt fær ágoðan av vinnulívinum, har ber til at fáa initiatívið í framleiðsluni víknað til at umfata meginpartin av fólkinum. Her leggja møguleikar til at skapa ein ógligan vøkstur í framleiðsluni, soleiðis sum sagan fleiri ferðir hevur progvað.

Eitt sætta eyðkenni er tað, at nýtslan í samfelagnum verður nógv rættvisari, javnari bytt. Rísaintøkurnar hjá kapitalistunum og allari yvirstættini, t.d. innan tað almenna, verða avtíknar, og gevur hetta beinanvegin rúm fyrri einum munandi vøkstri í inntøkum hjá vanligum folki. Undir kapitalismuni er tað so, at tess minni fólk gera til nýttu í sinum arbeiði, tess hægri inntøku hava tey. Tey, sum hava tað strævnasta og tyngsta arbeiðið, fáa illa endarnar at rokka saman. Hetta verður broytt undir sosialismuni. Hann, sum ikki timir at arbeiða, skal heldur ikki eta.

Eitt sjevnda eyðkenni er tað, at munurin millum andaligt og handaligt arbeiði stóðugt verður minkaður. Væl kend er hin gamla ósemjan, sum plagar at vera millum verkfrøðingarnar øðrumegin og arbeidsmenninar hinumegin, ella millum arkitektarnar øðrumegin og timburmenninar hinumegin. Tey lærdu hava ov fáar royndir av, hvussu eitt arbeiði best kann setast í verk, og geva mangan arbeiðsfólkunum orðrar, sum túrt onki skil er í. Sosialistiska Albania brúka tey ta

reglu, at fólk skulu hava arbeiði nokur ár í vanligum arbeiði, aðrenn tey sleppa at søkja inn á lærða háskulan. Afturat tað verður kravt av øllum, sum ikki arbeiða við sinum hondum dagliga, at tey arbeiða í framleiðsluni ein part av árinum. Hinvegin verður eisini lagdur stórus dentur á, at arbeidsfólk kunnu fáa sær teoretiskan kunneleika.

Soleiðis eru nokur eyðkenni fyrri sosialistiska samfelagið samanborið við kapitalistiska samfelagið. Sjálvsagt eru fleiri eyðkenni, t.d. munurin millum bygdir og býir verður minkaður, munurin millum kynini verður útjavnadur osfr.

Eftir at sagan hevur progvað okkum hesi eyðkenni fyrri eitt sosialistiskt samfelag, sigur tann »objektivi« stovnurin Útvarp Føroya, at Mitterand hevur sett næstan beinleiðis sosialistiska kós innanhýsis í Fraklandi, ti hann hevur tjóðartíðnið bankar, tryggingarfelag... Nú má tað vera loyvt at spyrja útvarpsmannin aftanfyrri henda pástandin:

1) Er sosialistisk kollvelting farin fram í Fraklandi síðan Parisararkommununa í 1871?

2) Er nakað av eyðkennunum fyrri eitt sosialistiskt samfelag nevnd omanfyrri eyðkenni Fraklands í dag?

3) Metir útvarpsmaðurin (ti tjóðdatanastuni) franska parlamentíð og javnaðarmannin og forsetan Mitterand at vera eitt amboð hjá arbeidandi fjøldini í Fraklandi, eitt amboð fyrri sosialistiskum arbeidaraveldi? tvs. metir útvarpsmaðurin, at pengavaldið í Fraklandi hevur mist avgerandi valdið, og arbeidandi fjøldin í Fraklandi og franska stjórnin eru í ferð við at uppbyggja sosialismuna í Fraklandi?

Ikki hevði eg tímað at sett hesar spurningar fram, ikki eingong at hugsa um teir, um hetta var einastu ferð, at sosialisman, og kommunistman blivu soleiðis vígjørð í útvarpinum. Næstan hvønn dag, næstan í hvørjari tjóð-dasending, kemur sama vanskapi av sosialismuni og kommunismuni fram í Útvarp Føroya. Umframti fleiri av teimum nógvu úttanríkispolitiskum sendingunum um somu evni »Sovjet er sum kunnugt eitt kommunistiskt samfelag, men...«, »Kommunistisku leiðarnir í Kreml...«, »Kommunistisku toppfundurin í Praha...«, »Sosialistaleiðarin í Rumenia segði í gjár...«, »Pólska frælsa fakfelagið Solidaritet setti umfatandi krav til kommunistisku stjórnina...«, »Vesturlendskir eygleiðarar vilja vera við, at kommunistiska innrásin í Afghanistan...«, »Franski sosialistaleiðarin Mitterand hevur boðað frá fleiri tjóðartøkum...« osfr. osfr. Hvussu ofta hoyra vit ikki líknandi vendingar í útvarpinum, møguliga oftast umsett frá fremmandum Útvarpi og tjóðindastovum. Eg eri greiður yvir, at ofta koma hesar vendingar fyrri sum sitatir av einum ella øðrum politikkarum,

men langt frá altíð.

Nú hevur sami útvarpsmaður als ikki einsamallur ábyrgdina av hesi viljeðandi talu. Men av tí, at tað er hann, ið oftast skipar fyrri úttanríkispolitiskum sendingum (haldi eg), má tað vera loyvt at spyrja hann víðari:

1) Gerst tú sum útvarpsmaður nakran skilnað millum eitt sosialistiskt samfelag og eitt kommunistiskt samfelag? Fyrri mær (eins og Marx og Lenin) er tað sosialistiska samfelagið — diktatur proletarsins — neyðugt fyrri at koma fram til tað stættaleysa og statsleysa kommunistiska samfelagið.

2) Tá útvarpsmaðurin ofta hevur nevnt Sovjet sum eitt kommunistiskt samfelag, hevur hann so gjørt sær sjálvum — sum útvarpsmaður — metingar út frá egnum kann-ingum, um Sovjet í dag er eitt stættaleyst og statsleyst samfelag?

3) Um tað verður mett sum neyðugt at brúka vendingar, sum eru nevndar omanfyrri, verður tað so mett sum rætt og objektívt ikki eisini at nýta vendingar sum hesar:

»Amerikanski kapitalistiski og imperialistiski forsetin Ronald Reagan metir at eitt avmarkað kjarnorkukriggi...«, »Kapitalistiski EEC-toppfundurin í Brüssel...«, »Tiltøkini hjá bretska kapitalistaleiðaranum Margaret Thatcher fóra til vak-sandi arbeidsloysi...«, »Kapitalistiska landið Danmark er í dag í síni higartil størstu kreppu...« osfr.?

Et meti, at tað er átroðkandi at fáa svar upp á hesar spurningar fyrri at lurtarin kann vera førur fyrri at gera sær eina greiða meting av objektiviteti Útvarpsins nevndu spurningum viðvíkjandi.

Meðan Útvarpið vanliga dugir væl at skilja ímillum borgarliga demokratiska samfelagsskipan og fasishtiskt diktatur (td. kallar Útvarpið ikki fasishtiska einaræðisharran í Chile, Pinochet, fyrri demokrat, hóast tað í Pinochet kallar seg sjálvan fyrri demokrat), so dugir útvarpið ógvuliga illa at skilja ímillum statskapitalistiska og sosialistiska samfelagsskipan (td. kallar Útvarpið statskapitalistiska samfelagið Sovjet fyrri eitt kommunistiskt samfelag, bert ti at Bresnev og c/o kalla seg kommunistar og Sovjet fyrri eitt kommunistiskt samfelag. Annað dømi er sum nevnt Frakland).

Útvarpið dugir væl at skilja, at einstok kapitalistisk lond verða sett aftur í tjóðina, við at fasishtiskar kreftir taka ræðið, sum m.a. hendi í Tysklandi í 1933 og sum er hent í fleiri londum í Latinamerika.

Útvarpið mátti tá eisini dugað at skilt, at tað kann henda, at kapitalistiskar kreftir og byrokratar í einum sosialistiskum landi, har arbeidaraveldið er víknað, taka valdið í samfelagnum, avtaka sosialismuna og seta kapitalismuna í verk aftur stig fyrri stig, og soleiðis verða tað landið

Framhald á síðu 7